

A GHAR PARAU-EXPEDÍCIÓ IRÁNBAN

Az angol barlangkutatók expedíciót indítottak az iráni Zagros-hegységbe a nagy mélységű Ghar Parau-barlang feltárására. Az expedícióról annak vezetője, David Hudson izgalmas és tanulságos könyvet adott ki „Ghar Parau” címmel (London, 1973. 216 oldal). Az alábbi ismertetés e könyv alapján készült. (Szerk.)

Mióta a Mount Everestet megmászták — kezdi könyvét a szerző — a hegymászók, tehetnek, amit akarnak, itt a Földön újabb magassági rekordot felállítani nem tudnak. Nem úgy a barlangkutatók! Bármilyen mély barlangot fedezzenek fel a jövőben, soha nem lehet egyértelműen kijelenteni, hogy a rekord egyszer s mindenkorra végleges, s ez a bizonytalanság örökké ösztönző erő marad.

Angol barlangkutatókban a világ mély barlangjait járva kialakult az a „rögeszme”, hogy meg kell találni a legmélyebbet, de legalábbis a Gouffre de la Pierre St. Martin-nál (1171 m) mélyebbre kell hatolni a Föld kérgében. A világ magasán fekvő területeinek viszonyait elemezve — a földtani helyzetet, a mészkő korát, minőségét, klímát a múltban és a jelenben — úgy tűnt, hogy a már ismert, mély barlangokat rejtő karsztvidékeken kívül a kanadai Sziklás-hegység, a kasmíri és nepáli Himalája (a Dhaulagiri és az Annapurna környéke), Peru magasföldjei és az iráni Zagros-hegység a legtöbbet ígérő területek. További, részben helyszíni vizsgálódás eredménye azt mutatta, hogy a látszólag kiváló helyzetű mészkőekben kár jól fejlett barlangokat keresni — a nagy magasságból eredő túl hideg klíma miatt. Végül a reménybeli nagy mélységű barlang szempontjából csak a Zagros-hegység maradt a rostan.

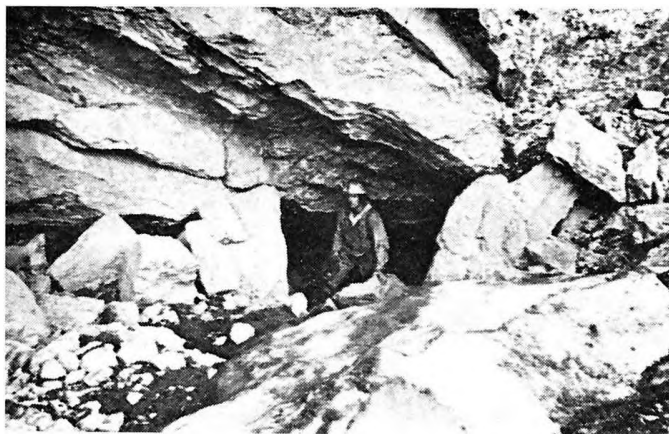
További részletes földtani és hidrológiai előtanulmány során világossá vált, hogy a legkitűnőbb helyen, a 3652 m magas Kuh-i-Parau hegycsúcs tövében elterülő, 3000 méternél magasabb mészkő-fennsík fekszik, ez lesz az „ígéret földje”. A fennsík 2000 méterrel magasodik a Qara Su- és a Gamas Ab-folyók völgye fölé, lábánál bővízű karsztforrások fakadnak.

1971 késő nyarán indították John Middleton vezetésével az első expedíciót. Hosszú és fáradságos gépkocsiút és számos adminisztratív nehézség után

a Kuh-i-Parau barátságosnak bizonyult, szinte csak be kellett sétálni a fennsík legfeltűnőbb, száraz víznyelőjének fenekén ásitó barlang-nyílásba, a Ghar Parauban. Ezen az első vállalkozáson — az expedíció teljes felszerelését igénybe véve — kürtök során át 740 méteres mélységig nyomultak a kutatók. Itt újabb mélység állta útjukat, melyet további felszerelés hiányában ezúttal nem tudtak meghódítani. A 740 méteres mélység eléréséhez huszonöt, 6-tól 42 méter mélységű kürtőbe kellett aláereszkedni. A barlang alsó része kellemetlenül szűk, magas hasadék. A huszonötödik akna leküzdése után valamivel tágasabb terembe értek a kutatók;

Csőformájú hatalmas akna a Ghar Parauban

A Ghar Parau-barlang bejárata

Az angol kutatók 26 aknán ereszkedtek le összesen 750 m mélységbe. (Az ábrák D. Judson: Ghar Parau c. könyvéből készült reprodukciók.)

az utolsó, ezúttal be nem járható kürtő alján patak csatlakozott a barlangba.

Izgalomban eltelt év után 1972-ben újra felkerekedtek a kutatók, ezúttal David Judson, a könyv szerzője vezetésével, a világrekord eléréséhez többszörösen elegendő felszereléssel megpakolva. A helyszínen a hatóságtól tudták meg, hogy időközben lengyel barlangkutatók jártak a Ghar Parauban. A dolgok nem indultak jól, vajon a lengyelek továbbjutottak-e? (Mint később kiderült: nem.) A huszonharmadik kürtő aljáig hágcsokat építettek be, telefont szereltek be a támadó csoport minél gyorsabb mozgathatósága érdekében.

A sors ezúttal csúnya fintort produkált! Újabb 11 méteres ereszkedés után, alig 50 méter távolságban a folyosó elszűkült és a mennyezet kis tavacska tükre alá ereszkedett. A csalódott kutatók hiába kerestek kerülő járatot. Megállapították azt is, hogy a továbbvezető járat olyan szűk, hogy bűvár nem képes átúszni rajta.

A kutatók, csalódásuk ellenére, napjaink barlangkutatásának egyik legnagyobb eredményét érték el. Elméleti megfontolással, logikai okfejtéssel a távolból fedezték fel a világ – ha nem is a legelső – de a sorban a tizennegyedik legmélyebb barlangját, a nem megvetendő mélységű, 750 méteres Ghar Paraut, s újabb, eddig ismeretlen területet kapcsolnak a speleológiai kutatásba.

A barlang a szifon után nyilvánvalóan folytatódik. Ha egyszer sikerült a kellemetlen szűkületet legyőzni, minden egyéb adottság megvan egy esetleges új világrekordhoz.

A kitűnő, izgalmas könyvhöz csatolt 50 oldalas függelék ismerteti az expedíció szervezési, felszerelési, orvosi stb. vonatkozásait, s ezzel a könyvet a technikai kézikönyvek sorába emeli.

Dr. Kósa Attila